

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ**

**УКРАЇНСЬКИЙ МОВНО-ЛІТЕРАТУРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
ІМЕНІ Г.Ф. КВІТКИ-ОСНОВ'ЯНЕНКА**

ФІЛОЛОГІЯ ХХІ СТОЛІТТЯ

**Збірник наукових праць
студентства й наукової молоді**

(за матеріалами X Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентства й наукової молоді,
Харків, 29 квітня 2020 року)

УДК: 881 + 883 + 882 + 882 + 808
Ф 56

Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди (протокол № 4 від 15.06.2020 року)

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Голобородько Костянтин Юрійович – доктор філологічних наук, професор, декан українського мовно-літературного факультету імені Г.Ф. Квітки-Основ'яненка

Олексенко Олена Андріївна – кандидат філологічних наук, професор, завідувач кафедри української мови

Маленко Олена Олегівна – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри українознавства та лінгводидактики

Мельників Ростислав Володимирович – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри української літератури та журналістики імені професора Леоніда Ушкалова

Лебеденко Юлія Миколаївна – кандидат філологічних наук, доцент, координатор з наукової роботи українського мовно-літературного факультету імені Г.Ф. Квітки-Основ'яненка

Сергієнко Катерина – голова студентського наукового товариства українського мовно-літературного факультету імені Г.Ф. Квітки-Основ'яненка

Автори публікацій несуть відповідальність за достовірність фактичних даних, чіткість викладу тексту, цитування, а також мовно-стилістичний рівень написання матеріалів.

Філологія ХХІ століття [Електронне видання] : Збірник наукових праць студентства й наукової молоді, Харків, 29 квітня 2020 р. / Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди ; [редкол.: К. Ю. Голобородько (голов. ред) та ін.]. – Харків, 2020. – 116 с.

©Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С. Сковороди, 2020
©Автори публікацій, 2020

Тіщенко Аліна Дмитрівна <i>Емансипація жінки у новелі О. Кобилянської «Меланхолійний вальс»: лексико-граматичний аспект.....</i>	73
Trofymchuk Tetiana Oleksandrivna <i>The Research Of Semantic Fields Of Ukrainian And English Slangs.....</i>	76
Чашка Яна Петрівна <i>Транспозиційні особливості форм дієслівного способу.....</i>	81
Чернецова Тетяна Сергіївна <i>Односкладні речення як ознака ідіостилю Володимира Лиса в романі «Століття Якова».....</i>	84
Шершій Інна Олександрівна <i>Індивідуально-авторські новотвори у творчості Григора Михайловича Тютюнника.....</i>	86
Шевченко Юлія Дмитрівна <i>Авторська інтерпретація етноконцепту «Калина» в повісті О. Забужко «Казка про калинову сопілку».....</i>	88
Штефан Анна В'ячеславівна <i>Відтворення південно-західного мовного колориту в романі Марії Матіос «Солодка Даруся».....</i>	89
Яковлева Тетяна Володимирівна <i>Іменники з семантикою збірності в мовознавчій парадигмі.....</i>	91

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СУЧАСНОГО ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА

Бабець Богдан Костянтинович <i>Модель ідеального суспільства у творах В. Винниченка «Сонячна машина» та Ол. Гакслі «Прекрасний новий світ».....</i>	95
Верман Максим Олександрович <i>Художній світ у романі Олесь Бердника «Зоряний корсар».....</i>	97
Демиденко Ксенія Валеріївна <i>Детектив як жанр масової літератури.....</i>	101

УДК 821.161.2

Бабець Богдан Костянтинович
 Харків, ХНПУ імені Г. С. Сковороди
 Наук. кер.: к. філол.н., доц. Р. В. Мельників

**МОДЕЛЬ ІДЕАЛЬНОГО СУСПІЛЬСТВА У ТВОРАХ
 В. ВИННИЧЕНКА «СОНЯЧНА МАШИНА»
 ТА ОЛ. ГАКСЛІ «ПРЕКРАСНИЙ НОВИЙ СВІТ»**

Постановка проблеми. Концепція ідеального суспільства в 20-му столітті була дуже популярною тематикою і протягом цього часу було написано достатньо творів, які нині вважаються світовими бестселерами. Традиційно виділяють три твори: «Прекрасний новий світ» Ол. Гакслі, «1984» Дж. Орвелла та «451 градус за Фаренгейтом» Рея Бредбері, вони є найбільш популярними. Українська література також має гідного представника – «Сонячну машину» В. Винниченка. Усі ці твори пропонують читачу історію про ідеальне суспільство, але їх моделі будуються за дещо різними принципами.

Актуальність статті. Твір «Сонячна машина» складно назвати невідомим феноменом української літератури, саме навпаки він, як і власне сам автор – Володимир Кирилович Винниченко, достатньо популярний як на Батьківщині, так і у світовому контексті. Актуальність статті полягає у дослідженні фундаменту для ідеального суспільства у творі «Сонячна машина» та порівнянні з творами старого й нового часу.

Мета статті. На прикладі творів «Сонячна машина» та «Прекрасний новий світ» дослідити модель (і) ідеального суспільства.

Методи дослідження: – описово-аналітичний метод; метод естетико-стилістичного аналізу.

Виклад основного матеріалу. Почати треба саме з термінології, оскільки вона може створити певні труднощі для розуміння. Загалом розрізняють три взаємопов'язані поняття: утопія, антиутопія й дистопія.

Утопія – це художнє зображення ідеального чи наближеного до нього суспільного устрою. Терміни антиутопія і дистопія часто вважають синонімами, але це не зовсім коректно. Насправді тайна криється у префіксах, а саме їх значеннях: префікс анти- означає протилежність, протиставлення, а диз- - відсутність. Таким чином, антиутопія це передусім як відповідь і зображення антиідеального суспільства, де ідеалогія будується за принципом «ми побудуємо новий світ і зробимо вас щасливими, подобається вам чи ні», часто зовсім антигуманними методами. Дистопія це вже наслідок провалу намагань побудувати ідеальне суспільство, так би мовити останній аккорд, крах ідеалогії та суспільства, а зрештою і держави в цілому.

Наявність (анти)ідеального суспільства це обов'язковий атрибут утопій і антиутопій, тому це трохи заважає отриманню нових вражень після прочитання хоча б одного твору, тут працює такий же трюк яз з фільмами жахів – в один момент ти припиняєш боятися; але з іншого, тим не менш, важливу роль відіграють деталі та персонажі. Твори В. Винниченка та Ол. Гакслі дуже цікаво порівнювати, хоча б тому що вони були написані приблизно в один временний період, 1924 («Сонячна машина») і 1932 («Прекрасний новий світ») роки відповідно, автори були свідками одних й тих самих політичних подій, внаслідок чого відображали побачене в своїй творчості.

Якщо казати буквально, то обидва твори нас зустрічають тоталітаризмом, але модель ідеального суспільства на цьому етапі є тільки в творі Ол. Гакслі, але поки зупинимось на тоталітаризмі. В «Сонячній машині» він є цілком класичним – усе підпорядковується одній людині і, незважаючи на капіталістичні відносини, схожий на монархію. «Прекрасний новий світ» пропонує більш чітку модель – все суспільство поділене на три касты: перша каста найрозвинута, має вищий інтелектуальний рівень, внаслідок чого існує вірогідність "сбою", займає переважно важливі пости та посади, друга каста складається переважно із жінок, які складають пару першій касті, але ментально обмежені й здатні тільки для роботи не вище рівня секретаря, і нарешті третя каста - це звичайний робочий клас, створений для обслуговування та сфери послуг. Контроль за селекцією здійснюється державою завдяки чіпуванню людей.

У цьому і є концепція для моделі ідеального суспільства в творі Ол. Гакслі. З одного боку, навіть за наявності футуристичних елементів це виглядає дещо «стерильно», а з іншого програмне чіпування орієнтує та актуалізує твір для майбутнього.

Ознаки ідеального суспільства в творі В. Винниченка з'являються вже після створення Сонячної машини. Винахід дає людям найголовніше – їжу, яким до цього доводилося тяжко працювати на пана-капіталіста, щоб на неї заробити. Втім ситуація пішла дещо не за тим сценарієм...

Утопія існувала не довго, і так вийшло, що диво-апарат, який дав надію на світле майбутнє, приніс людям більше шкоди, ніж благ. Люди, які звикли важко працювати, отримавши Сонячну машину, втратили мотивацію до будь-якої трудової діяльності і вже стали перетворюватися на тварин, які керуються тільки першобутніми інстинктами. Саме те, що мало покращити життя людей зіграло прямо протилежну роль, одномоментно перетворивши ідеальне(утопічне) суспільство на антиідеальне(антиутопічне), а внаслідок цього майже повністю зрунувавши його(на грані дистопічного).

Отже, незважаючи на спільну жанрову належність твори «Сонячна машина» і «Прекрасний новий світ» відрізняються один від одного, і відповідно їх моделі ідеального суспільства. «Прекрасний новий світ» пропонує інноваційну концепцію – тотальний контроль за допомогою програмного чіпування, і на цій засаді як основі для моделі ідеального суспільства, а «Сонячна машина» базується на винаході, який дасть кожній

людині можливість отримувати їжу в достатній кількості, що зрештою має створити умови де люди будуть рівні один перед одним, а зрештою й ідеальне суспільство.

Література

1. **Олдос Гакслі.** "Який чудесний світ новий!" / Олдос Гакслі; - [пер. з англійської В. Морозов]. Львів : ВСЛ, 2016. 368 с. 2. **Винниченко В.К.** "Сонячна машина" / В. К. Винниченко; - Харків : Рух, 1928. 3. **Томас Мор.** "Утопія" / Т. Мор, Т. Кампанелла ; [пер. з лат. Й. Кобов]. Київ : Дніпро, 1988. С. 16-114.

УДК 821.161.2

Верман Максим Олександрович
Харків, ХНПУ імені Г. С. Сковороди
Наук. кер.: к. філол.н., доц. Р. В. Мельників

ХУДОЖНІЙ СВІТ У РОМАНІ ОЛЕСЯ БЕРДНИКА «ЗОРЯНИЙ КОРСАР»

Постановка проблеми. Художній світтвору – це художньо освоєна і оброблена реальність. Найбільшими одиницями такого словесно-художнього світу в О. Бердника виявляються персонажі, які складають систему та події, і є ядром сюжетів. Найважливішими компонентами художньої предметності є: акти поведінки персонажів, риси їх зовнішності (портрети), явища психіки, а також факти навколишнього буття людей (речі, що знаходяться в рамках інтер'єрів; пейзажі тощо)[2: 158]. Художній світ О. Бердника – це синтез філософії різних духовних вчень (християнства, йоги, язичництва, буддизму) центром яких є любов. Автором піднімаються дуже важливі проблеми: кохання, розвитку чи занепаду особистості, важливості права вибору. Тому ми вважаємо, що автора слід вивчати не лише як фантаста, але й як філософа.

Актуальність статті. Роман «Зоряний корсар» Олесь Бердника наразі недостатньо вивчений українськими літературознавцями, хоча містить матеріали для вивчення комплексного оригінального всесвіту, створеного автором. Актуальність теми зумовлена необхідністю вивчення та переосмислення специфіки художнього світу «Зоряного корсара» на сучасному етапі.

Мета статті – дослідити, проаналізувати специфіки художнього світу і визначити якими концепціями він представлений у творі Олесь Бердника «Зоряний корсар».

Метод дослідження – описово-аналітичний метод; метод естетико-стилістичного аналізу.

Виклад основного матеріалу. Наукова фантастика як жанр і соціокультурний феномен тісно пов'язаний з бурхливим розвитком науки і техніки наприкінці XIX і початку XX ст. А родоначальником жанру вважається французький письменник Ж. Верн. Хоча сам термін «наукова